

ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ & ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ 2014

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Συντονισμός και επιστημονική επεξεργασία κειμένων

Έλενα Μάρκου

Ευτύκης Φυτράκης

Καλλιτεχνικός σχεδιασμός εξωφύλλου

Γιώργος Κρανίου

Η παρούσα έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη διατίθεται στην ιστοσελίδα της Ανεξάρτητης Αρχής: www.synigoros.gr

Η παρούσα έκδοση τυπώθηκε τον Μαΐο του 2015 στο τυπογραφείο του Γ. Κωστόπουλου σε 500 αντίτυπα.

Συνήγορος του Πολίτη

Χαλκοκονδύλη 17 Τ.Κ. 104 32 Αθήνα

Τηλ: (+30) 213 1306 600

www.synigoros.gr

ΠΡΟΛΗΨΗ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ

Ετήσια Ειδική έκθεση 2014 (άρθρο 23 του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών), Ν. 4228/2014

Εισαγωγή

Ο Συνήγορος του Πολίτη διαθέτει, ως «ανεξάρτητη αρχή» κατοχυρωμένη στο Σύνταγμα της χώρας, δύο κρίσιμα χαρακτηριστικά: ανεξαρτησία και αξιοπιστία, καθώς υπό ουδεμία έννοια υπάγεται στο κυρίως σώμα της δημόσιας διοίκησης ούτε και εντάσσεται στη διοικητική ιεραρχία της εκτελεστικής εξουσίας. Η δραστηριότητα του αναπτύσσεται σε διάφορα πεδία και επίπεδα, όπου ενδέχεται να εμφανίζονται προβλήματα σχετικά με την τριαδική αποστολή του: την προάσπιση της νομιμότητας, την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης. Αυτός ο ρόλος αποκτά κρίσιμο χαρακτήρα όταν πρόκειται για μέλη κοινωνικών ομάδων που υπόκεινται σε ειδική σχέση εξουσίας ή έχουν εν γένει μειωμένη δυνατότητα άσκησης των δικαιωμάτων τους, πράγμα που τα καθιστά ιδιαίτερα ευάλωτα σε καταχρήσεις εξουσίας, όπως ο ασθενής και ο ψυχικά ασθενής, ο νόμιμος και ο παράτυπος μετανάστης, ο αιτών άσυλο και ο πρόσφυγας, ο διοικητικά έγκλειστος και ο ποινικός κρατούμενος.

Ο Συνήγορος, από την έναρξη της λειτουργίας του το 1998, έχει συστηματικά ασχοληθεί στο πλαίσιο της γενικής του αρμοδιότητας με τα δικαιώματα των κρατουμένων και των διοικητικά εγκλείστων σε φυλακές, αστυνομικά κρατητήρια, κέντρα κράτησης και άλλους χώρους εγκλεισμού. Βασική διαπίστωση είναι ότι τα δικαιώματα των εγκλείστων που προβλέπονται στο αφηρημένο νομικό-θεσμικό πλαίσιο απέχουν πολύ από την ουσιαστική πραγμάτωση τους στο πεδίο της καθημερινής πραγματικότητας. Γι' αυτό, είναι αλήθεια δυστυχώς ότι βασικές θεμελιακές αρχές του κράτους δικαίου τίθενται συνεχώς υπό διαπραγμάτευση κατά την καθημερινή πρακτική των μηχανισμών ελέγχου και καταστολής.

Υπό το πρίσμα αυτό, βασικό ζητούμενο και από παλιά σύσταση των συναφών με τα ανθρώπινα δικαιώματα διεθνών οργανισμών ήταν ο αποτελεσματικός εξωτερικός έλεγχος των χώρων εγκλεισμού από ανεξάρτητους μηχανισμούς, έτσι ώστε ο αντικειμενικά ευάλωτος έγκλειστος άνθρωπος να συναντήσει την αναγκαία υποστήριξη, βρίσκοντας βήμα έκφρασης και δικαιοσύνης. Η ανάθεση στον Συνήγορο της ειδικής αρμοδιότητας του «Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης των Βασανιστηρίων» με το νόμο 4228/2014, αποτελεί θετικό βήμα στην κατεύθυνση της θωράκισης των δικαιωμάτων του ανθρώπου στη χώρα μας, αλλά και αναγνώριση του κύρους και της αξιοπιστίας της ανεξάρτητης αρχής. Ο Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης θα είναι πλέον σε θέση να επισκέπτεται χωρίς προειδοποίηση οποιοδήποτε χώρο περιορισμού της ελευθερίας, οποιαδήποτε ημέρα και ώρα, και να συλλέγει πληροφορίες και στοιχεία με κάθε διαθέσιμο νόμιμο μέσο χωρίς περιορισμούς, έχοντας με τη σειρά του υποχρέωση λογοδοσίας στην ελληνική κοινωνία και τη διεθνή κοινότητα.

Με την ευκαιρία της παρούσας πρώτης Ειδικής Έκθεσης για τη νέα αρμοδιότητα, ο Συνήγορος διαβεβαιώνει ότι θα ασκήσει και τη συγκεκριμένη αποστολή του με τον πιο αποφασιστικό και εποικοδομητικό τρόπο. Έχει την πρόθεση και τη βούληση να προασπίσει τη νομιμότητα και τα δικαιώματα στο πλάι της διοίκησης και όχι απέναντί της, με υπευθυνότητα, διαφάνεια και ακριβοδίκαια κριτήρια, όπως άλλωστε ορίζει η διεθνής πρακτική και οι δεσμεύσεις της χώρας.

Βασίλης Χ. Καρύδης

Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
Επικεφαλής του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης

Η παρούσα έκθεση αποτυπώνει τη δράση του Συνηγόρου του Πολίτη το έτος 2014, ως Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης Βασανιστηρίων, σύμφωνα με την αρμοδιότητά του κατ' άρθρο δεύτερο Ν. 4228/2014.

Σύσταση / Προετοιμασία

ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΟ δεν είναι μόνο η συστηματική πρόκληση πόνου αλλά και κάθε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση που υποβιβάζει την ανθρώπινη υπόσταση. Η χρήση βασανιστηρίων προσβάλλει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και στοχεύει στην εκμηδένιση της προσωπικότητας του θύματος. Πέρα από εγκληματική πράξη, βάσει του εθνικού αλλά και του διεθνούς δικαίου, αποτελεί μια στάση αντίθετη στον ανθρώπινο πολιτισμό. Χώροι όπως φυλακές, κέντρα κράτησης μεταναστών, ψυχιατρεία, αστυνομικά κρατητήρια κ.ά. αποτελούν εστίες κινδύνου για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Οι επισημάνσεις έγκυρων, εθνικών ή και διεθνών, φορέων για την κατάσταση των δικαιωμάτων στους χώρους αυτούς γεννούν ανησυχία. Η Ελλάδα, όμως, δεν πρέπει να περιμένει τις μομφές διεθνών οργανισμών, αλλά να αναλάβει πρωτοβουλίες για να ανταποκριθεί στην πρόκληση της πρόληψης.

Ένα τέτοιο σημαντικό βήμα έγινε με τον **Ν. 4228/2014**, με τον οποίο κυρώθηκε το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας της ΓΣ των ΗΕ. Με το δεύτερο άρθρο του νόμου αυτού, ο Συνήγορος ορίστηκε «Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων». Μάλιστα, ο Συνήγορος μετείχε ήδη το **2012**, με εκπροσώπους του, στην ομάδα εργασίας που επεξεργάστηκε το αντίστοιχο νομοσχέδιο.

Η αποστολή του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης περιλαμβάνει την τακτική εξέταση της μεταχείρισης των προσώπων που στερούνται την ελευθερία τους, την κατάθεση αντίστοιχων συστάσεων βελτίωσης προς τις αρμόδιες αρχές, και, τέλος, την υποβολή προτάσεων και παρατηρήσεων σχετικά με την υφιστάμενη νομοθεσία ή τα τυχόν σχέδια νόμων.

Ήδη ο Συνήγορος, με την ευκαιρία της ημέρας του ΟΗΕ για την υποστήριξη των θυμάτων βασανιστηρίων (26 Ιουνίου), επισήμανε ότι θα ασκήσει με ακριβοδίκαιο και εποικοδομητικό τρόπο την αποστολή του (βλ. <http://www.synigoros.gr/resources/140626-dt-basanistiria.pdf>)

Με το τέταρτο άρθρο **Ν. 4228/2014** ορίστηκε ότι ο Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης διενεργεί επισκέψεις σ' όλους τους, δημόσιους ή ιδιωτικούς, χώρους στέρησης της ελευθερίας, με ή χωρίς προηγούμενη ενημέρωση των αρμόδιων αρχών. Μάλιστα, κατά τη διεθνή πρακτική, οι επισκέψεις αυτές μπορούν να διενεργούνται και μη εργάσιμες ημέρες ή ακόμα και νυκτερινές ώρες. Η επίσκεψη του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης των Βασανιστηρίων περιλαμβάνει συλλογή στοιχείων με κάθε διαθέσιμο μέσο, όπως, ενδεικτικά, επίσκεψη σε όλους τους χώρους κράτησης, εξέταση προσώπων και λήψη

φωτογραφιών. Με βάση, εξάλλου, τη γενική αρμοδιότητα του άρθρου **103 παράγρ. 9** του Συντάγματος και του **Ν. 3094/2003**, ο Συνήγορος έχει πρόσβαση σε κάθε αρχείο, έγγραφο, στοιχείο ή φάκελο.

Για την υλοποίηση της αποστολής, που ανατέθηκε στον Συνήγορο, αρχικά εκδόθηκε κανονιστική απόφαση με την οποία συγκροτήθηκε ομάδα εργασίας με αντικείμενο τα θέματα του «Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης» (ΕΜΠ), υπό την ευθύνη Βοηθού Συνηγόρου. Η ομάδα αυτή ανέλαβε τον ενιαίο χειρισμό των θεμάτων αυτών και την αποτελεσματική οργάνωση και εφαρμογή του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης, τη διενέργεια επισκέψεων – αυτοψιών, καθώς και την πραγματοποίηση συναντήσεων και συνεργασιών με στελέχη της διοίκησης. Παράλληλα, στην ομάδα εργασίας ανατέθηκε ο συντονισμός όλων των συναφών δράσεων του Συνηγόρου, καθώς και η πρόταση, υλοποίηση και παρακολούθηση του ετήσιου σχεδίου δράσης του για τα θέματα του ΕΜΠ. Με νεότερη απόφαση ορίστηκαν τα μέλη της ομάδας εργασίας και οι συντονιστές της. Η ομάδα άρχισε να λειτουργεί τον Οκτώβριο του **2014**, οπότε έγινε ενημέρωση των μελών και κατανεμήθηκαν ρόλοι. Έγινε προγραμματισμός δράσεων, ενώ το διάστημα μέχρι το τέλος του έτους **2014** ορίστηκε ως χρόνος προετοιμασίας.

Παράλληλα, στο πλαίσιο της προετοιμασίας, ο Συνήγορος ενημέρωσε τα αρμόδια υπουργεία σχετικά με τη νέα αρμοδιότητά του, σημείωσε ότι η συγκεκριμένη αποστολή αποτελεί διεθνή υποχρέωση της χώρας για την οποία θα υπάρχει τακτική ενημέρωση των αρμόδιων οργάνων του ΟΗΕ και ζήτησε τη συνεργασία τους για την επιτυχή υλοποίησή της. Ζήτησε, παράλληλα, να ενημερώσουν περαιτέρω όλες τις υπηρεσίες που υπάγονται στην αρμοδιότητά τους, προκειμένου να παράσχουν, σύμφωνα με τον νόμο, κάθε συνδρομή στην εκτέλεση του συγκεκριμένου έργου. Στο πλαίσιο προετοιμασίας και ενημέρωσης του κοινού αλλά και των δημόσιων υπηρεσιών για τη νέα αρμοδιότητα, ο Συνήγορος διοργάνωσε ανοικτή εκδήλωση με θέμα: «Καταπολέμηση των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης: Διεθνείς εμπειρίες και ελληνικές προοπτικές» (**8.12.2014**). Στην εκδήλωση αυτή ειδικοί επιστήμονες αλλά και εκπρόσωποι φορέων κλήθηκαν να συμβάλουν στην ανάπτυξη του σχετικού προβληματισμού. Παράλληλα, για την εκπαίδευση του προσωπικού του Συνηγόρου που στελεχώνει τον ΕΜΠ διοργανώθηκε εκπαιδευτικό εργαστήριο (**9.12.2014**) με θέμα: «Πρόληψη των βασανιστηρίων: Δυσκολίες και καλές πρακτικές». Στο σεμινάριο αυτό κλήθηκαν να καταθέσουν απόψεις και κυρίως εμπειρίες από αντίστοιχο έργο εκπρόσωποι διεθνών οργανισμών (**CPT¹, APT²**), ΕΜΠ άλλων χωρών (Αυστρία) αλλά και εθνικών φορέων (Ειδική Επιτροπή Προστασίας Δικαιωμάτων Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές).

¹ Committee for the Prevention of Torture

² Association for the Prevention of Torture

Διεθνής παρουσία

Έπειτα από την ανάληψη των νέων αρμοδιοτήτων και καθηκόντων εκ μέρους του Συνηγόρου, εκπρόσωπος της Υποεπιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (**SPT**) του ΟΗΕ επικοινωνήσε εγγράφως με τον Συνήγορο εκφράζοντας την προθυμία της Υποεπιτροπής για τη διαμόρφωση ενός πλαισίου συνεχούς διαλόγου και πιθανών μορφών συνεργασίας. Η Υποεπιτροπή δήλωσε επίσης έτοιμη να παράσχει συμβουλές, πείρα και εξειδίκευση σχετικά με τις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι Εθνικοί Μηχανισμοί Πρόληψης, επισημαίνοντας ότι προσβλέπει σε μια γόνιμη συνεργασία και ανταλλαγή εμπειριών και ιδεών με τον Συνήγορο.

Κλιμάκιο του Συνηγόρου, στο πλαίσιο επίσκεψής του στο Βελιγράδι, συναντήθηκε με τον Βοηθό Συνήγορο της Σερβίας, ο οποίος ενεργεί ως υπεύθυνος του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης των Βασανιστηρίων της Δημοκρατίας της Σερβίας και, παράλληλα, είναι μέλος της Υποεπιτροπής Πρόληψης των Βασανιστηρίων του ΟΗΕ. Στο πλαίσιο της επίσκεψης ανηλάγησαν απόψεις σχετικά με ζητήματα που συνδέονται με τη σύσταση των μηχανισμών, την καλή λειτουργία και καλές πρακτικές. Τέλος, εκφράστηκε εκατέρωθεν η διαθεσιμότητα των ομόλογων θεσμών για πιο στενή συνεργασία στο σχετικό πεδίο. Στο ανωτέρω πλαίσιο ειδικός επιστήμονας του Συνηγόρου συμμετείχε σε διήμερη εκδήλωση (Βελιγράδι, **27-28.11.2014**), την οποία οργάνωσε ο Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων της Σερβίας σε συνεργασία με τον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ). Η εν λόγω εκδήλωση συνίστατο αφενός στην πρώτη συνάντηση του περιφερειακού δικτύου Εθνικών Μηχανισμών Πρόληψης της Νοτιοανατολικής Ευρώπης (στο οποίο ο Συνήγορος συμμετείχε ως παρατηρητής), αφετέρου σε συνέδριο με θέμα «Η πρόληψη των βασανιστηρίων και άλλων μορφών κακομεταχείρισης και η καταπολέμηση της ατιμωρησίας», στο οποίο συμμετείχαν, μεταξύ άλλων, εκπρόσωποι της Υποεπιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων του ΟΗΕ (**SPT**) και του Οργανισμού για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (**APT**).

Ο Συνήγορος συμμετέχει στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εθνικών Μηχανισμών Πρόληψης των Βασανιστηρίων, στο πλαίσιο του οποίου πραγματοποιείται, σε τακτά χρονικά διαστήματα, ανασκόπηση των πληροφοριών που κρίνονται σημαντικές για τους εθνικούς μηχανισμούς πρόληψης των βασανιστηρίων χωρών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Σκοπός του δικτύου είναι η ενημέρωση, σε συνεχή βάση, των εθνικών μηχανισμών για τις εξελίξεις σχετικά με τη δράση των μηχανισμών, τις νομοθετικές πρωτοβουλίες, σε εθνικό επίπεδο, αλλά και τις αναπτυσσόμενες καλές πρακτικές.

Παρακολούθηση των χώρων κράτησης

Ο Συνήγορος, στο πλαίσιο της πολύχρονης εμπειρίας του, έχει ασχοληθεί εκτεταμένα με την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων που στερούνται την ελευθερία τους, αναδεικνύοντας σταθερά τα προβλήματα που εντοπίζει και καταθέτοντας αντίστοιχες προτάσεις (βλ. π.χ. Ετήσια Έκθεση **1999**, σ. **78** επ. και Ετήσια Έκθεση **2013**, σ. **68** επ.). Σ' αυτή τη λογική, ο Συνήγορος αρκετές φορές αναλαμβάνει ευρύτερη δράση στο πεδίο, με την ενεργοποίηση του θεσμικού εργαλείου της αυτεπάγγελτης έρευνας. Μια τέτοια δράση εκφεύγει του παραδοσιακού διαμεσολαβητικού ρόλου του Συνηγόρου και της ενεργοποίησης του ρόλου του μετά την υποβολή ατομικής αναφοράς, με στόχο τη διερεύνηση των συνθηκών κράτησης των κρατουμένων, τον εντοπισμό τυχόν δομικών προβλημάτων και τη συμβολή στην ορθολογική αντιμετώπιση αυτών.

Στο πλαίσιο αυτό ο Συνήγορος, σύμφωνα με το Σύνταγμα (άρθρο **103** παράγρ. **9**), τον Ν. **3094/2003** (άρθρο **4** παράγρ. **5**), τον Σωφρονιστικό Κώδικα (άρθρο **52** παράγρ. **7**) αλλά και ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων, απέστειλε, εντός του έτους **2014**, σχετικές εκθέσεις επίσκεψης – αυτοψίας με τα ευρήματα, τις διαπιστώσεις και τις προτάσεις του, ύστερα από επισκέψεις που είχε πραγματοποιήσει. Είχαν προηγηθεί επισκέψεις – αυτοψίες στα καταστήματα κράτησης Διαβατών, Κω, Κομοτηνής και Κέρκυρας **με την επακόλουθη υποβολή προτάσεων για μια σφαιρικότερη προσέγγιση του σωφρονιστικού ζητήματος, αλλά και για τη λήψη των αναγκαίων, άμεσων και μεσοπρόθεσμων, βελτιωτικών μέτρων**. Ο Συνήγορος υπογράμμισε ότι **ο «υπερπληθυσμός» αποτελεί ζήτημα αιχμής για τη διασφάλιση του σκληρού πυρήνα των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ενώ επισημαίνονται η ακαταλληλότητα των κτιριακών υποδομών, η ανεπάρκεια ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού**. Εξάλλου, για το Κατάστημα Κράτησης Τρίπολης ο Συνήγορος επισήμανε ότι **μετά και την καταδίκη της χώρας από το ΕΔΔΑ, για τις συνθήκες κράτησης, θα πρέπει να εξεταστεί, μεταξύ άλλων, ακόμη και το ενδεχόμενο άμεσης διακοπής της λειτουργίας του, εφόσον δεν ληφθούν επείγοντα βελτιωτικά μέτρα**. Τέλος, ο Συνήγορος ζήτησε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης την ανάληψη πρωτοβουλιών για την υλοποίηση ενός πλαισίου συνεργασίας.

Η διοικητική κράτηση των υπό επιστροφή αλλοδαπών, τόσο σε κέντρα κράτησης όσο και σε αστυνομικά κρατητήρια³, θα αποτελέσει πεδίο ενεργοποίησης του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης των Βασανιστηρίων εντός του επόμενου έτους. Πρόκειται για ζήτημα που έχει επανειλημμένα απασχολήσει τον Συνήγορο και παραμένει ένα κρίσιμο ζήτημα, καθώς η κράτηση πλήττει

³ (βλ. αναλυτικά «Επιστροφές αλλοδαπών», Ειδική Έκθεση 2014, σελ. 3-7 http://www.synigoros.gr/resources/epistrofes_gr_2014.pdf)

εξ ορισμού το ατομικό αγαθό της προσωπικής ελευθερίας, αλλά κυρίως δι-
ότι το εν λόγω μέτρο φαίνεται να προσλαμβάνει πλέον έναν γενικευμένο και
αμιγώς τιμωρητικό χαρακτήρα.

Επισκέψεις – αυτοψίες σε φυλακές

Στις 22.1.2014, κλιμάκιο της Αρχής επισκέφθηκε το Αγροτικό Κατάστημα
Κράτησης Κασσάνδρας. Ήταν η πρώτη επίσκεψη σε αγροτικό κατάστημα
κράτησης και ο Συνήγορος **τόνισε την ανάγκη στρατηγικού σχεδιασμού
για τα αγροτικά καταστήματα κράτησης καθώς και θέσπισης εσωτερικού
κανονισμού λειτουργίας για την ενίσχυση του θεσμού, αλλά και την απο-
συμφόρηση των λοιπών φυλακών της χώρας.** Παράλληλα, ο Συνήγορος
επισήμανε την ανάγκη βελτίωσης των κτιριακών εγκαταστάσεων, στελέωσης
με εξειδικευμένο προσωπικό, ενίσχυσης του προσωπικού φύλαξης, καθώς
και λειτουργίας προγραμμάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης.

Στις 6.2.2014, κλιμάκιο της Αρχής επισκέφθηκε το κατάστημα κράτησης
Ιωαννίνων, την οποία είχε και κατά το παρελθόν επισκεφθεί (2000, 2009),
καταγράφοντας αναλυτικά τις παρατηρήσεις του και καταθέτοντας αντίστοι-
χες προτάσεις βελτίωσης. Σημειώνεται ότι για τις συνθήκες διαβίωσης των
κρατουμένων στη συγκεκριμένη φυλακή υπήρξαν τέσσερις αποφάσεις του
Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) που δια-
πίστωναν παραβίαση του άρθρου 3 ΕΣΔΑ, δηλαδή απάνθρωπη και εξευ-
τελιστική μεταχείριση, ιδίως λόγω του υπερπληθυσμού των κρατουμένων.
**Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι έχουν ληφθεί κάποια μέτρα για τη μείωση
του αριθμού των κρατουμένων, ο Συνήγορος δεν εντόπισε εκτενείς μετα-
βολές στις υποδομές και τη λειτουργία της φυλακής, όπως υπέδειξαν οι
εκθέσεις του και επιβάλλουν οι αποφάσεις του ΕΔΔΑ.**

Στις 7.10.2014 πραγματοποιήθηκε επίσκεψη από κλιμάκιο της Αρχής
στο κατάστημα κράτησης Χίου, την οποία δεν είχε ποτέ στο παρελθόν επι-
σκεφθεί. Πέρα από την αναλυτική καταγραφή των υποδομών και του αν-
θρώπινου δυναμικού (προσωπικού και κρατουμένων), το κλιμάκιο συνερ-
γάστηκε με τη διεύθυνση του καταστήματος αλλά και με τους κρατούμενους.
Ακολούθως, κατέληξε σε διαπιστώσεις – συμπεράσματα και υπέβαλε αντί-
στοιχες προτάσεις βελτίωσης σε θέματα: διαβίωσης, σίτισης, υγειονομικής
περίθαλψης, κτιριακών βελτιώσεων, εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας, τακτικών
αδειών, πειθαρχικών ποινών.

Κρίσιμο σημείο, εν γένει προβληματισμού, αποτελεί το πλήθος των κατα-
δικαστικών αποφάσεων του ΕΔΔΑ για τις συνθήκες κράτησης στα σωφρο-
νιστικά καταστήματα και τα αστυνομικά κρατητήρια της χώρας. Ωστόσο, οι
αποφάσεις του ΕΔΔΑ, οι εκθέσεις και η δημόσια δήλωση της CPT, αλλά και
οι εκθέσεις του Συνηγόρου φαίνεται να μην οδηγούν σε καίριες μεταβολές,
καθώς συχνά, εκ μέρους των αρχών, προβάλλεται το επιχείρημα της στενό-
τητας των διατιθέμενων πόρων. Ο Συνήγορος όμως εκτιμά ότι:

- Η όποια στενότητα πόρων δεν επιτρέπεται να αχθεί σε βαθμό παραβίασης του σκληρού πυρήνα των δικαιωμάτων των εγκλείστων σε κάθε είδους χώρους, ιδίως στη δομικού χαρακτήρα προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.
- Αποτελεί επείγουσα προτεραιότητα η εκτίμηση του σωφρονιστικού ζητήματος στη χώρα υπό το πρίσμα μίας «ολιστικής» επανεξέτασης της λειτουργίας του ποινικού συστήματος και της αλληλεπίδρασης των επιμέρους επιπέδων του, ήτοι το νομοθετικό (σύστημα ποινών), το δικαστικό (επιμέτρηση ποινών) και το σωφρονιστικό (συνθήκες κράτησης).
- Απαιτείται η άμεση επανεξέταση των όρων και προϋποθέσεων επιβολής διοικητικής κράτησης σε αλλοδαπούς παράτυπους μετανάστες και αιτούντες άσυλο, καθώς και η εύλογη διάρκεια αυτής.

